

Владислав КУКСОВ

Національний університет “Львівська політехніка”,
аспірант Навчально-наукового інституту права,
психології та інноваційної освіти
vladyslav.h.kuksov@lpnu.ua
ORCID: 0009-0007-1303-5172

ОБМЕЖЕННЯ ПРАВ ЛЮДИНИ У СФЕРІ ГРОМАДСЬКОГО ЗДОРОВ'Я В КОНТЕКСТІ ПРАВОВИХ ПОЗИЦІЙ ВЕРХОВНОГО СУДУ

<http://doi.org/10.23939/law2025.46.164>

© Куксов В., 2025

У цій статті проаналізовано проблеми обмеження прав людини у сфері громадського здоров'я в контексті правових позицій Верховного Суду.

Констатовано значущу роль Верховного Суду в забезпеченні єдиного підходу до формування судової практики, яка реалізується через формування правових позицій щодо застосування норм матеріального та процесуального права. Вказується, що процесуальне законодавство надає Верховному Суду право у визначеному порядку відступати від раніше сформованих правових позицій, котрі підлягають обов'язковому врахуванню усіма суб'єктами владних повноважень під час застосування відповідних правових норм, а також судами нижчих інстанцій у процесі розгляду судових спорів, які виникли в подібних правових відносинах.

Проаналізовано нормативно-правове регулювання функцій Верховного Суду щодо узагальнення судової практики та забезпечення єдиного застосування норм права судами різних інстанцій, а також окремі правові позиції Верховного Суду щодо обмеження прав людини у сфері громадського здоров'я.

Розкрито зміст поняття “правова позиція Верховного Суду” та з'ясовано, що таке поняття містить обов'язкові до застосування та викладені в постановках суду касаційної інстанції висновки щодо застосування конкретних правових норм, які є результатами суддівської правозастосовної діяльності.

Виявлено такі ознаки правових позицій Верховного Суду, як стабільність, орієнтир у правозастосуванні, закріпленість у постановках Верховного Суду.

Обґрунтовано, що складник принципу верховенства права – принцип єдності судової практики, передбачає однакове застосування правових норм під час судового розгляду та забезпечує передбачуваність рішень у подібних спорах.

Констатовано, що правові позиції Верховного Суду є обов'язковими для органів державної влади та місцевого самоврядування під час застосування ними відповідних правових норм.

З'ясовано, що принцип єдності судової практики не є абсолютним, оскільки процесуальним законодавством Верховний Суд наділений повноваженнями відступати від раніше сформованих правових позицій у випадку зміни законодавства, нечіткості закону, винесення рішення ЄСПЛ та зміни у праворозумінні.

Ключові слова: держава, Верховний Суд, правова позиція, права людини, право на освіту, право на працю, обмеження прав, недопущення до навчання, громадське здоров'я, приватне життя.

Постановка проблеми. В Україні Верховний Суд відіграє ключову роль у забезпеченні єдності та стабільності правозастосовної практики. Правові позиції, сформовані в процесі розгляду справ, відіграють важливу роль під час застосування норм права судами нижчих рівнів, під час розгляду спорів у подібних правовідносинах. Такий стан речей не лише забезпечує стабільність судової системи, але й сприяє передбачуваності правосуддя.

Правові позиції не тільки забезпечують усунення правової невизначеності, яка існує у зв'язку з наявністю норм, що допускають неоднакове тлумачення, але й сприяють розвитку права.

Верховний Суд, крім інтерпретації правових норм, забезпечує їх адаптацію до сучасного стану речей. Такі правові позиції стають своєрідними "маяками" для законотворців, адже вказують на потребу внесення змін в нормативно-правові акти у зв'язку із швидкими змінами суспільних відносин.

Водночас принцип єдності судової практики не є безумовним, оскільки процесуальне законодавство надає Верховному Суду право у визначеному порядку відступати від раніше сформованих правових позицій.

Така ситуація призводить до виникнення суперечності між принципом правової визначеності та концепцією динамічного тлумачення правових норм. Відповідно до процесуального законодавства така суперечність вирішується шляхом запровадження певних обмежень щодо можливості суду відступати від раніше сформованих правових позицій.

Метою статті є дослідження значення правових позицій Верховного Суду у забезпеченні єдності судової практики щодо обмеження прав людини у сфері громадського здоров'я.

Аналіз дослідження проблеми. Окремі аспекти, що стосуються дослідження правових позицій Верховного Суду, знайшли своє втілення в наукових працях таких вчених, як: Д. О. Скрипник, С. О. Сільченко, Ю. В. Сергєєв, О. А. Назаров, Н. Р. Бобечко, І. В. Андронов, М. О. Глинська, В. В. Вапнярчук, Н. В. Деменчук, О. Г. Шило, В. І. Завидняк, Я. М. Романюк, М. А. Самбор, Н. В. Стецик, Є. М. Чупринська, М. М. Шумило.

Однак здебільшого згадані вчені зосереджували увагу на аналізі загальних характеристик правових позицій Верховного Суду та їх значенні для формування єдиної правозастосовної практики.

Попри те, треба зауважити, що у наукових працях згаданих авторів не досліджено специфіки обмеження прав людини у сфері громадського здоров'я в контексті правових позицій Верховного Суду.

Такий стан речей зумовлює потребу ґрунтовного дослідження зазначеної проблематики, а також свідчить про актуальність цього дослідження.

Виклад основного матеріалу. Конституція України (статті 8, 129 і 147) закріплює дотримання в Україні принципу верховенства права. Основним його елементом є принцип правової визначеності, який забезпечує стабільність і єдність судової практики, дозволяючи водночас судам відходити від раніше сформованих правових позицій, винятково за наявності вагомих підстав [1].

Верховний Суд є найвищим органом судової влади, основною функцією якого є забезпечення єдності судової практики відповідно до норм процесуального законодавства. Зазначене завдання реалізується, зокрема, через формування правових позицій щодо застосування норм процесуального та матеріального права в постановах Верховного Суду. Згадані правові позиції підлягають обов'язковому врахуванню усіма суб'єктами владних повноважень під час застосування відповідних правових норм, а також судами нижчих інстанцій під час розгляду судових спорів, які виникли в подібних правових відносинах.

Так, за змістом статті 36 Закону України “Про судоустрій і статус суддів” Верховний Суд гарантує стабільність та єдність судової практики відповідно до порядку, визначеного процесуальним законодавством [2].

Крім того, у згаданій статті передбачено, що Верховний Суд узагальнює судову практику та забезпечує однакове застосування норм права судами різних спеціалізацій.

Так, згідно з частинами 5, 6 статті 13 Закону України “Про судоустрій і статус суддів”, висновки Верховного Суду щодо застосування норм права, викладені його у постановах, є обов’язковими для всіх органів державної влади та місцевого самоврядування під час застосування нормативно-правового акту, що містить відповідну норму права [2].

Отже, однією з ключових функцій Верховного Суду є забезпечення узгодженості та стабільності судової практики, що має важливе значення для забезпечення ефективного функціонування правової системи загалом.

Зазначена функція не лише забезпечує уніфікацію підходів до тлумачення та застосування правових норм, але й відіграє ключову роль у формуванні чітких орієнтирів для правозастосовної практики, сприяє досягненню правової визначеності, прогнозованості судових рішень та підвищенню довіри до судової влади.

Наведена функція реалізується через формування Верховним Судом правових позицій щодо застосування норм матеріального та процесуального права.

У юридичній літературі зазначається, що в широкому розумінні формування правових позицій властиве як суб’єкту правореалізації, так і суб’єкту правозастосування, та виражає його позицію щодо правових норм, які застосовуються у конкретному випадку. Водночас підкреслюється, що правова позиція не створює нових норм права, а лише визначає, як саме конкретна норма права повинна застосовуватись до відповідного типу відносин [3, с. 82–83]. Крім того, правові позиції можуть формуватися і у випадках, коли норма права не повною мірою врегульовує відповідні правові відносини, що своєю чергою призводить до виникнення прогалин права [4, с. 352].

Крім того, підкреслюється, що правова позиція Верховного Суду формується внаслідок інтерпретаційної роботи суду під час розгляду конкретної справи та являє собою його висновок з приводу застосування правових норм. Вона відображається у мотивувальній частині судового рішення як складова частина судової аргументації [5, с. 489].

Отже, з врахуванням наведеного вище, можемо визначити правову позицію Верховного Суду так: “Правова позиція – це викладені в постановах суду касаційної інстанції висновки щодо застосування конкретних правових норм, які є результатами суддівської правозастосовної діяльності. Такі висновки є обов’язковими не лише для всіх суб’єктів владних повноважень, але й для судів нижчих рівнів при застосуванні відповідних норм права”.

Підсумовуючи наведене, можемо виділити такі ознаки правових позицій Верховного Суду:

1. Стабільність, яка полягає в тому, що правові позиції мають стабільний характер до того моменту, поки не будуть переглянуті або змінені самим Верховним Судом.
2. Орієнтир у правозастосуванні. Правові позиції встановлюють певний стандарт застосування норм права в аналогічних ситуаціях з метою забезпечення єдиної правозастосовної практики.
3. Форма закріплення правових позицій – постанова [6, с. 171; 3, с. 44].

Розглянемо деякі ключові позиції Верховного Суду у сфері громадського здоров’я, які прямо стосуються обмеження прав людини.

Обмеження права на освіту. За змістом ст. 3 Закону України “Про освіту” кожна людина має право на якісну та доступну освіту, що охоплює можливість навчатися протягом усього життя, доступність освіти та право на безоплатну освіту відповідно до Конституції та законів України. Згідно з частиною 9 цієї статті, право на освіту не може бути обмежене законом, але закон може встановлювати особливі умови доступу до освіти певного рівня, спеціальності чи професії [7].

Однак, згідно з ч. 1, 2 ст. 15 Закону України “Про захист населення від інфекційних хвороб”, для зарахування дітей до виховних та навчальних дитячих закладів потрібна довідка від медичного закладу. Така довідка видається після медичного огляду та за умови, що дитина має усі профілактичні щеплення [8].

Отже, із наведеного випливає, що реалізація права дитини на освіту безпосередньо залежить від наявності у неї всіх необхідних профілактичних щеплень. Без їх наявності дитину можуть не допустити до відвідування закладу освіти, що, на перший погляд, може вказувати на правову колізію.

Розглянемо правову позицію з цього питання, яка викладена в постанові Верховного Суду від 17 квітня 2019 року у справі № 682/1692/17 (провадження № 61-8263св18). У цій справі позивач намагався зобов'язати заклад освіти не створювати перешкод для здобуття його дитиною дошкільної освіти через відсутність у неї профілактичних щеплень [9].

У вказаній постанові Верховного Суду не погодився з аргументами позивача, що накази відповідача порушують конституційне право дитини на освіту. Суд наголосив, що не освіта, а життя, здоров'я та безпека людини є найвищими соціальними цінностями в Україні. Відповідно тимчасовий недопуск невакцинованої дитини до навчального закладу був визнаний виправданим заходом для захисту здоров'я інших дітей, що має перевагу над правом на освіту. Водночас право на освіту не порушується, оскільки доступні альтернативні форми навчання.

Згаданий висновок відображає принцип, відповідно до якого у разі конфлікту між конституційними правами перевага надається тим правам, які мають найвищу соціальну цінність. У цьому контексті право на здоров'я та безпечне середовище визнаються важливішими за право на освіту.

Це рішення ілюструє баланс між правами конкретної людини та суспільними інтересами.

У разі, якщо інтереси конкретного індивіда загрожують здоров'ю чи безпеці суспільства, держава може обмежувати реалізацію таких інтересів з метою забезпечення захисту більшості.

Крім того, Верховний Суд підкреслив, що стаття 15 Закону України “Про захист населення від інфекційних хвороб” має на мені захист здоров'я та життя дітей, особливо в умовах складної епідемічної ситуації. Наявність невакцинованих дітей у дитячих колективах підвищує ризик поширення інфекційних захворювань, створюючи загрозу для здоров'я не лише самих учнів, але й працівників освітніх закладів. Невакциновані діти можуть не тільки бути носіями інфекцій, але й самі є більш вразливими до зараження, особливо в місцях масового скупчення людей.

Право батьків відмовитися від вакцинації дитини, зберігаючи при цьому повний доступ до освіти, вступає в конфлікт із інтересами батьків інших дітей, які мають право на безпечне освітнє середовище.

Тож держава, запроваджуючи вимогу обов'язкової вакцинації як умову для забезпечення допуску учнів до освітніх закладів, виконує свій обов'язок щодо захисту життя і здоров'я не лише дітей та працівників навчальних установ, але й самих учнів.

Окрім того, Верховний Суд дійшов висновку, що право дитини на освіту не порушується, оскільки для учнів, які не можуть відвідувати освітній заклад через брак щеплень, передбачені альтернативні форми здобуття освіти [9].

До аналогічних висновків дійшов Верховний Суд у постановках у справах № 331/5291/19, № 337/3087/17, № 630/554/19.

Обмеження права на працю. Кожен має право на працю, що включає можливість заробляти собі на життя працею, яку він вільно обирає або на яку вільно погоджується (частина перша статті 43 Конституції України). Згідно з частиною другою цієї ж статті, держава зобов'язується забезпечити умови для повної реалізації громадянами права на працю. Крім того, згідно з частиною четвертою цієї статті, кожен має право на гідні, безпечні та здорові умови праці [1].

Однак відповідно до частини другої статті 12 Закону України “Про захист населення від інфекційних хвороб”, працівники деяких професій, сфер діяльності чи організацій, чия робота може становити ризик зараження їх самих або сприяти поширенню інфекцій, зобов'язані проходити профілактичні щеплення, зокрема проти інфекційних захворювань. У разі відмови від обов'язкових щеплень такі працівники можуть бути відсторонені від виконання відповідної роботи.

Отже, умовою для відсторонення такого працівника від роботи є не лише факт відмови від щеплення, а й те, що посада, яку він обіймає, повинна бути пов'язана з ризиком поширення інфекційних хвороб.

Розглянемо правову позицію з цього питання, яка викладена в постанові Великої Палати Верховного Суду від 14 грудня 2022 року у справі № 130/3548/21. У цій справі позивач вимагав скасування наказу про відсторонення його від роботи, виданого на підставі відсутності в нього обов'язкових профілактичних щеплень проти інфекційних захворювань [11].

У зазначеному рішенні Велика Палата Верховного Суду наголосила, що під час вирішення питання щодо наявності підстав для обов'язкового щеплення працівника, а відповідно і для його відсторонення від роботи, потрібно оцінювати рівень загрози, яку невакцинований працівник може створювати в конкретних умовах трудової діяльності.

Зокрема, потрібно враховувати такі обставини:

- кількість контактів працівника з іншими людьми на робочому місці;
- форму організації праці (дистанційна, надомна);
- умови праці, які можуть підвищувати ризик зараження, зокрема потребу в службових відрядженнях;
- наявність контакту працівника з виробами, призначеними для споживання населенням.

Визначаючи доцільність обов'язкової вакцинації конкретного працівника та перевіряючи законність його відсторонення з метою запобігання поширенню особливо небезпечної інфекції, суди повинні зважати на вищезгадані фактори.

Велика Палата також послалася на правову позицію, викладену у постанові Верховного Суду у справі № 682/1692/17, де було визнано виправданою вимогу щодо обов'язкової вакцинації населення проти особливо небезпечних хвороб у зв'язку із потребою захисту здоров'я населення. Суд зазначив, що інтереси суспільства можуть переважати над особистими правами лише за наявності об'єктивних та обґрунтованих причин.

До аналогічних висновків дійшов Верховний Суд постановами у справах № 331/5291/19, № 337/3087/17, № 630/554/19.

Отже, Велика Палата Верховного Суду дійшла висновку, що суди повинні виходити з того, що перевага суспільних інтересів над особистими допустима лише у тому випадку, коли втручання в права людини має легітимну мету, передбачене законом та є пропорційним такій меті.

Обмеження права на свободу пересування. За змістом частини першої статті 33 Конституції України кожна особа, яка перебуває на території України на законних підставах, має гарантовану свободу пересування, право на вільний вибір місця проживання, а також право залишати територію України, за винятком випадків обмежень, передбачених законом [1].

Водночас пунктами 10, 17 Порядку здійснення протиепідемічних заходів, пов'язаних із самоізоляцією, затвердженого Постановою № 392 [12], було встановлено обмеження свободи пересування для осіб, які досягли 60-річного віку. Важливо зауважити, що Конституція допускає можливість обмеження свободи пересування без запровадження надзвичайного чи воєнного стану. Однак таке обмеження має встановлюватися лише законом, прийнятим Верховною Радою України.

У цьому випадку відповідні обмеження були запроваджені підзаконним актом – постановою Кабінету Міністрів України. Уряд діяв у межах повноважень, наданих статтею 30 Закону України “Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення” та статтею 29 Закону України “Про захист населення від інфекційних хвороб”. Згадані статті делегують Кабінету Міністрів право на впровадження карантинних обмежень. Зокрема, стаття 29 передбачає можливість тимчасового обмеження прав фізичних і юридичних осіб та встановлення додаткових обов'язків для них.

Однак, беручи до уваги положення частини другої статті 8 Конституції України, яка встановлює найвищу юридичну силу Основного Закону, будь-яке обмеження прав повинно здійснюватися в межах, визначених Конституцією. Отже, незважаючи на дискреційні повноваження Кабінету Міністрів, такі обмеження мають бути узгоджені з конституційними вимогами.

Отже, встановлюючи обмеження на свободу пересування постановою, Кабінет Міністрів України фактично перевищив свої повноваження, оскільки згідно з частиною першою статті 33 Конституції, такі обмеження повинні визначатися винятково законом.

У зв'язку з цим 29 травня 2020 року Пленум Верховного Суду звернувся до Конституційного Суду України з поданням про перевірку відповідності положень Постанови № 392 Конституції України [13]. Аналіз окремих її положень дозволив Пленуму дійти висновку про їх невідповідність Основному Закону.

Однак рішенням Конституційного Суду України від 28 серпня 2020 року у справі № 1-14/2020 (230/20) [14] було закрито провадження у зв'язку з втратою чинності акта, щодо якого розглядалося питання конституційності.

Отже, питання щодо відповідності цих норм Конституції фактично залишилось по суті не розглянутим.

Висновок. Узагальнюючи викладене, треба зазначити, що правові позиції Верховного Суду є основою для утвердження принципу верховенства права. Одним із основних елементів цього принципу є правова визначеність, яка містить стабільність і єдність судової практики. А єдність судової практики полягає в однаковому застосуванні норм права у подібних правовідносинах та сприяє прогнозованості судових рішень.

Водночас принцип єдності судової практики не є абсолютним, оскільки процесуальні норми надають Верховному Суду повноваження відступати від раніше встановлених правових позицій. В іншому випадку, суд був би позбавлений засобів коригування застарілих чи помилкових висновків, причиною яких могла стати неоднозначність правових норм або розбіжності у їх тлумаченні. Це своєю чергою могло б перешкоджати природному розвитку суспільних правовідносин.

Для узгодження принципу правової визначеності з концепцією “живого права” у практиці Верховного Суду сформувався чіткий підхід, відповідно до якого відступ від раніше сформованих правових позицій допускається лише за наявності вагомих підстав. Суд не може відступати від попередніх правових позицій без поважних для цього причин, зокрема зміни законодавства, нечіткості закону, зміни в праворозумінні та ін.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Конституція України від 28.06.1996 р. База даних “Законодавство України” / ВР України. 2016, 1996. № 30. Ст. 141.
2. Про судоустрій і статус суддів: Закон України від 2 червня 2016 року. База даних “Законодавство України” / ВР України. 2016. № 31. Ст. 545.
3. Самбор М. А. (2018). Правова позиція в українській правовій доктрині. *Вісник Київського національного університету ім. Тараса Шевченка. Юридичні науки*. № 2. С. 80–84.
4. Скрипник Д. О. (2020) Значення загальнотеоретичних характеристик правових позицій в кримінальному провадженні. *Наука та суспільне життя України в епоху глобальних викликів людства у цифрову еру (з нагоди 30річчя проголошення незалежності України та 25річчя прийняття Конституції України) : матеріали Міжнар. наук.практ. конф. (м. Одеса, 21 трав. 2021 р.) : у 2 т. / Нац. унт “Одес. юрид. акад.”. Одеса : Гельветика.Т. 2. С. 351–353.*
5. Велика українська юридична енциклопедія / редкол.: О. В. Петришин (голова) [та ін.]. Харків: Право, 2017. 952 с.
6. Бобченко Н. Р. (2017). Поняття, ознаки, значення та класифікація правових позицій Верховного Суду у кримінальному провадженні. *Порівняльно-аналітичне право*. № 2. С. 170–175.
7. Про освіту: Закон України від 5 вересня 2017 року. База даних “Законодавство України” / ВР України. 2017. № 38–39. Ст. 380.
8. Про захист населення від інфекційних хвороб: Закон України від 6 квітня 2000 року. База даних “Законодавство України” / ВР України. 2000. № 29. Ст. 228.
9. Постанова Верховного Суду від 17 квітня 2019 року у справі № 682/1692/17. База даних “Законодавство України” / ВР України. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/81652333> (Дата звернення: 12.04.2025).
10. Кодекс законів про працю України. База даних “Законодавство України” / ВР України. 1971, Додаток до № 50.

11. Постанова Великої Палати Верховного Суду від 14 грудня 2022 року у справі № 130/3548/21. *База даних “Законодавство України” / ВР України.* (провадження № 14-82цс22). URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/109075195> (Дата звернення: 12.04.2025).

12. Про встановлення карантину з метою запобігання поширенню на території України гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2: Постанова Кабінету Міністрів України від 20 травня 2020 р. № 392. *База даних “Законодавство України” / ВР України.* Офіційний вісник України від 05.06.2020 – 2020 р., № 43.

13. Постанова № 7 Пленуму Верховного Суду від 29 травня 2020 року про звернення до Конституційного Суду України з поданням щодо конституційності встановлення обмежень на час карантину. *База даних “Законодавство України” / ВР України.*

14. Рішення Конституційного Суду України від 28 серпня 2020 року по справі № 1-14/2020(230/20). *База даних “Законодавство України” / ВР України.* URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v010p710-20#Text> (Дата звернення: 12.04.2025).

REFERENCES

1. **Konstytutsiia Ukrainy** [The Constitution of Ukraine] vid 28.06.1996 r. Baza danykh “Zakonodavstvo Ukrainy” / VR Ukrainy. 1996. No. 30. P. 141. [In Ukrainian].

2. **Pro sudoustrii i status suddiv** [On the Judiciary and the Status of Judges Constitution of Ukraine]: Zakon Ukrainy vid 2 chervnia 2016 roku. Baza danykh “Zakonodavstvo Ukrainy” / VR Ukrainy. 2016. No. 31. P. 545. [In Ukrainian].

3. Sambor, M. A. (2018). **Pravova pozytsiia v ukrainskii pravovii doktryni**. [Legal position in Ukrainian legal doctrine]. Visnyk Kyivskoho natsionalnoho universytetu im. Tarasa Shevchenka. Yurydychni nauky. No. 2. P. 80–84. [In Ukrainian].

4. Skrypnyk, D. O. (2020). **Znachennia zahalnoteoretychnykh kharakterystyk pravovykh pozytsii v kryminalnomu provadzhenni**. [The Importance of General Theoretical Characteristics of Legal Positions in Criminal Proceedings]. Nauka ta suspilne zhyttia Ukrainy v epokhu hlobalnykh vyklykiv liudstva u tsyfrovu eru (z nahody 30-richchia proholoshennia nezalezhnosti Ukrainy ta 25richchia pryiniattia Konstytutsii Ukrainy) : materialy Mizhnar. nauk.prakt. konf. (m. Odesa, 21 trav. 2021 r.) : u 2 t. / Nats. unt “Odes. yuryd. akad.”. Odesa : Helvetyka. T. 2. P. 351–353. [In Ukrainian].

5. **Velyka ukrainska yurydychna entsyklopediia** [The Great Ukrainian Legal Encyclopedia] / redkol.: O. V. Petryshyn (holova) [ta in.]. Kharkiv: Pravo, 2017. 952 p. [In Ukrainian].

6. Bobechko, N. R. (2017). **Poniattia, oznaky, znachennia ta klasyfikatsiia pravovykh pozytsii Verkhovnoho Sudu u kryminalnomu provadzhenni**. [Concept, features, significance and classification of legal positions of the Supreme Court in criminal proceedings] Porivnialno-analitychne pravo. No. 2. P. 170–175. [In Ukrainian].

7. **Pro osvitu** [About education]: Zakon Ukrainy vid 5 veresnia 2017 roku. Baza danykh “Zakonodavstvo Ukrainy” / VR Ukrainy. 2017. No. 38–39. P. 380. [In Ukrainian].

8. **Pro zakhyst naseleння vid infektsiinykh khvorob** [On the protection of the population from infectious diseases]: Zakon Ukrainy vid 6 kvitnia 2000 roku. Baza danykh “Zakonodavstvo Ukrainy” / VR Ukrainy. 2000. No. 29. P. 228. [In Ukrainian].

9. **Postanova Verkhovnoho Sudu vid 17 kvitnia 2019 roku u spravi No. 682/1692/17** [Resolution of the Supreme Court of April 17, 2019 in case No. 682/1692/17]. Baza danykh “Zakonodavstvo Ukrainy” / VR Ukrainy. Retrieved from: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/81652333> (Accessed: 12.04.2025). [In Ukrainian].

10. **Kodeks zakoniv pro pratsiu Ukrainy** [Labor Code of Ukraine]. Baza danykh “Zakonodavstvo Ukrainy” / VR Ukrainy. 1971, Dodatok do No. 50. [In Ukrainian]

11. **Postanova Velykoi Palaty Verkhovnoho Sudu vid 14 hrudnia 2022 roku u spravi No. 130/3548/21** [Decision of the Grand Chamber of the Supreme Court of December 14, 2022 in case No. 130/3548/21]. Baza danykh “Zakonodavstvo Ukrainy” / VR Ukrainy. (provadzhennia No. 14-82ts22). Retrieved from: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/109075195> (Accessed: 12.04.2025). [In Ukrainian].

12. **Pro vstanovlennia karantynu z metoiu zapobihannia poshyrenniu na terytorii Ukrainy hostroi respiratornoi khvoroby COVID-19, sprychynenoi koronavirusom SARS-CoV-2** x [On the establishment of quarantine to prevent the spread of the acute respiratory disease COVID-19 caused by the coronavirus SARS-CoV-2

in Ukraine]: Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 20 travnia 2020 r. No. 392. Baza danykh "Zakonodavstvo Ukrainy" / VR Ukrainy. Ofitsiyni visnyk Ukrainy vid 05.06.2020 – 2020 r. No. 43. [In Ukrainian].

13. **Postanova No. 7 Plenumu Verkhovnoho Sudu vid 29 travnia 2020 roku pro zvernennia do Konstytutsiinoho Sudu Ukrainy z podanniam shchodo konstytutsiinosti vstanovlennia obmezhen na chas karantynu** [Resolution No. 7 of the Plenum of the Supreme Court of May 29, 2020 on the appeal to the Constitutional Court of Ukraine on the constitutionality of the restrictions imposed during the quarantine]. Baza danykh "Zakonodavstvo Ukrainy" / VR Ukrainy. [In Ukrainian].

14. **Rishenniam Konstytutsiinoho Sudu Ukrainy vid 28 serpnia 2020 roku po spravi No. 1-14/2020(230/20)** [Decision of the Constitutional Court of Ukraine of August 28, 2020 in case No. 1-14/2020 (230/20)]. Baza danykh "Zakonodavstvo Ukrainy" / VR Ukrainy. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v010p710-20#Text> (Accessed: 12.04.2025). [In Ukrainian].

Дата надходження статті: 30.03.2025 р.

Vladislav KUKSOV

Lviv Polytechnic National University,
PhD student at the Educational and Research Institute of Law,
Psychology and Innovative Education
vladyslav.h.kuksov@lpnu.ua
ORCID: 0009-0007-1303-5172

RESTRICTIONS ON HUMAN RIGHTS IN THE FIELD OF PUBLIC HEALTH IN THE CONTEXT OF THE LEGAL POSITIONS OF THE SUPREME COURT

This article analyzes the problems of human rights restrictions in public health in the context of the Supreme Court's legal positions.

The Supreme Court's significant role in ensuring a unified approach to judicial practice formation, which is implemented through forming legal positions on the application of substantive and procedural law, is noted.

The regulatory and legal regulation of the Supreme Court's functions in generalizing judicial practice and ensuring the uniform application of legal norms by courts of different instances is analyzed, as well as the Supreme Court's individual legal positions in limiting human rights in the field of public health. It is indicated that procedural legislation grants the Supreme Court the right, in a certain order, to depart from previously formed legal positions, which are subject to mandatory consideration by all subjects of power when applying relevant legal norms, as well as by lower courts when considering legal disputes that have arisen in similar legal relations.

The content of the concept of the "legal position of the Supreme Court" is disclosed, and it is clarified that such a concept includes mandatory conclusions on the application of specific legal norms, which are set out in the resolutions of the Court of Cassation, which are the results of judicial law enforcement activities.

The following features of the Supreme Court's legal positions are identified: stability, a reference point in law enforcement, and enshrined in its decisions.

It is substantiated that a component of the principle of the rule of law - the principle of unity of judicial practice, provides for the uniform application of legal norms during court proceedings and ensures the predictability of decisions in such disputes.

It is stated that the legal positions of the Supreme Court are mandatory for state authorities and local self-government bodies when applying the relevant legal norms.

It is found that the principle of unity of judicial practice is not absolute since procedural legislation empowers the Supreme Court to deviate from previously formed legal positions in the event of a change in legislation, the vagueness of the law, the issuance of a decision by the ECHR, or changes in legal understanding.

Keywords: state, Supreme Court, legal position, human rights, proper to education, right to work, restriction of rights, denial of education, public health, private life.